

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.12.1976, sp. zn. 6 To 39/76, ECLI:CZ:NS:1976:6.TO.39.1976.1

Číslo: 7/1978

Právní věta: I. Skutečnost, že věc byla získána trestným činem, musí být v řízení o trestném činu podílnictví bezpečně zjištěna a z odůvodnění rozsudku musí být také patrné, jakým trestným činem se tak stalo. II. Ke znaku trestného činu podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák., že věc byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou se po subjektivní stránce vyžaduje úmysl, přičemž stačí úmysl nepřímý na rozdíl od znaku, že věc pochází z majetku v socialistickém vlastnictví, k němuž se vyžaduje úmysl přímý. Přitom závěr o zavinění musí být podložen skutkovými zjištěními soudu na podkladě dokazování stejně jako závěr o objektivních znacích trestného činu. III. Podílník získává jen neoprávněný majetkový prospěch, za který zpravidla odpovídá nikoli z důvodu odpovědnosti za škodu podle ustanovení hlavy druhé části šesté občanského zákoníku, ale z důvodu odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch podle hlavy třetí části šesté občanského zákoníku. O vydání neoprávněného majetkového prospěchu tomu, na jehož úkor byl získán, lze však rozhodnout jen v řízení ve věcech občanskoprávních a nikoli v řízení trestním podle § 43 odst. 2 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.12.1976

Spisová značka: 6 To 39/76

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Podílnictví, Poškození majetku v socialistickém vlastnictví, Zavinění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 134 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K odvolání krajského prokurátora v Brně a obžalovaného V. K. Nejvyšší soud ČSR usnesením ze dne 6. prosince 1976 sp. zn. [6 To 39/76](#) zrušil v celém rozsahu rozsudek krajského soudu v Brně ze dne 27. listopadu 1975 sp. zn. 2 T 20/75 a věc obžalovaného V. K. vrátil krajskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem krajského soudu v Brně ze dne 27. listopadu 1975 sp. zn. 2 T 20/75 byl obžalovaný V. K. uznán vinným trestným činem podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák., kterého se podle výroku rozsudku

dopustil tím, že na sebe převedl dne 27. 4. 1971 v Hodoníně 13 m³ dřeva v ceně 15 061,75 Kčs, dne 19. 5. 1971 v Kyjově, okres Hodonín, 4,5 m³ dřeva v ceně 6292,58 Kčs, dne 12. 11. 1971 v Miloticích, okres Hodonín, 70 kusů hliníkového vlnitého plechu v ceně 9437,20 Kčs a dne 16. 11. v Miloticích, okres Hodonín, 16 kusů téhož plechu v ceně 2282,10 Kčs, ač věděl, že šlo o řezivo získané trestnou činností obviněného B. L., tehdejšího ředitele nár. podniku Teroz v T., ke škodě této organizace a o vlnitý plech získaný trestným činem M. P., tehdejšího předního dělníka nár. podniku Teroz v T.; převedl tedy na sebe věci, které byly získány trestným činem spáchaným jinou osobou, ač věděl, že jde o věci z majetku v socialistickém vlastnictví a takovým činem získal značný prospěch. Za to byl odsouzen podle § 134 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu čtyř let. Dále byl obžalovaný podle § 228 odst. 1 tr. ř. uznán povinným zaplatit Státním statkům - oborový podnik Tachov částku 32 227,48 Kčs s 3 úrokem z prodlení od 2. 8. 1973; se zbytkem uplatněného nároku na náhradu škody byla tato organizace podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu v Brně podali v zákonné lhůtě odvolání krajský prokurátor v Brně a obžalovaný V. K.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž mohli odvolatelé podat odvolání, i správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, přičemž přihlížel i k vadám, které nebyly odvoláními vytýkány a dospěl k těmto závěrům:

Především je třeba souhlasit se závěrem napadeného rozsudku, že obžalovanému V. K. nebyl prokázán trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák., jehož se měl podle žalobního návrhu dopustit tím, že společně s obžalovaným B. L. odcizil z majetku nár. podniku Teroz v T. 17,5 m³ dřeva v hodnotě 21 354,33 Kčs a 86 kusů vlnitého plechu v hodnotě 11 719,30 Kčs a tento materiál použil na stavbě své chaty. Krajský soud v tomto směru zjistil, že mezi obžalovanými došlo k dohodě v tom smyslu, že obžalovaný B. L. z podnětu jeho nabídky obstará obžalovanému V. K. na stavbu jeho chaty jednak dřevo z polomů, popřípadě z bouraček za cenu nejvýše 10 Kčs za jeden krychlový metr, jednak méně hodnotný, již použitý vlnitý plech na zastřešení chaty v ceně asi 1000 Kčs. Obžalovaný B. L. tento materiál opatřil, popřípadě zařídil jeho dodání obžalovanému V. K. a dřevo nechal dopravit auty nár. podniku Teroz z T. do Hodonína a do Kyjova, přičemž obžalovanému V. K. slíbil, že doprava dřeva bude provedena zdarma, a to při příležitosti dopravy stavebního materiálu pro potřeby stavby Gigantu v Miloticích v rámci řádného vytížení vozidel. Obžalovaný V. K. zaplatil za dodaný materiál cenu, která odpovídala ceně dohodnuté s obžalovaným B. L. na základě faktur vystavených nár. podnikem Teroz v T.

Tato skutková zjištění opřel krajský soud o souhlasné výpovědi obžalovaných a dále o výpovědi svědků, kteří byli přítomni jednání obžalovaných, při němž došlo k dohodě o dodání materiálu.

Krajský soud proto nepochybil, když v jednání obžalovaného V. K. neshledal znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák., zejména jeho subjektivní stránku. Proto také nebylo možno přisvědčit tvrzení odvolání krajského prokurátora, že tento obžalovaný získal materiál na základě dohody, která byla nereálná a která měla ve skutečnosti jen krýt machinace ke škodě nár. podniku Teroz v T. a ku prospěchu obžalovaného V. K. Pro toto tvrzení není - pokud se vztahuje na obžalovaného V. K. - opory v provedených důkazech.

Rovněž tak nelze souhlasit s tvrzením odvolání krajského prokurátora, že obžalovaný V. K. při opatrování materiálu prostřednictvím obžalovaného B. L. zneužil své pravomoci, která mu byla jako řediteli Strojní a traktorové stanice svěřena, když z titulu své funkce vydával příkazy, které byly v rozporu s jeho povinnostmi a jejichž výsledkem bylo způsobení škody na majetku v socialistickém

vlastnictví. Žádným důkazem nebylo totiž prokázáno, že by obžalovaný V. K. dával v souvislosti s opatrováním materiálu nějaké příkazy, které by byly v rozporu s jeho povinnostmi vyplývajícími z jeho funkce ředitele uvedené organizace. Pokud odvolání krajského prokurátora v tomto směru poukazuje na to, že na dodacích listech týkajících se dodávky dřeva bylo škrtnuto označení odběratele, jímž byl Gigant v Miloticích a místo něho tam byla uvedena Strojní a traktorová stanice Hodonín, pak z výpovědi svědka ing. V. J. vyplývá, že přepsání označení odběratele provedl tento svědek a učinil to proto, že věděl, že obžalovaný V. K. dřevo objednal, a proto v jeho nepřítomnosti přepsal odběratele, neboť měl za to, že jde o omyl. Z toho je zřejmé, že šlo výhradně o jednání svědka ing. V. J. bez součinnosti obžalovaného V. K. Provedeným důkazům odpovídá závěr napadeného rozsudku, že obžalovaný V. K. při jednání s obžalovaným B. L. vystupoval jako soukromá osoba bez jakéhokoliv vztahu k jeho pravomoci vyplývající z funkce ředitele Strojní a traktorové stanice v Hodoníně.

Trestný čin podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. předpokládá mimo jiné, že ukrytá nebo převedená věc byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. Půjde zpravidla o věc získanou trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, ale může jít i o jiný trestný čin, pokud se jím pachatel věci zmocnil, např. úplatkářství, zneužívání pravomoci veřejného činitele, zatajování věci z majetku v socialistickém vlastnictví, vydírání nebo loupež. Skutečnost, že věc byla získána trestným činem, musí být bezpečně zjištěna v řízení o trestném činu podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví. To se však nestalo v napadeném rozsudku, pokud jde o řezivo, které získal obžalovaný V. K. V tomto směru je sice v napadeném rozsudku ve výroku o vině uvedeno, že šlo o řezivo získané trestnou činností obžalovaného B. L., avšak v odůvodnění rozsudku krajský soud nevyložil, které skutečnosti týkající se trestné činnosti obžalovaného B. L. vzal za prokázané, a z odůvodnění není také patrné, který trestný čin, jímž by se uvedeného řeziva zmocnil, tento obžalovaný spáchal. Pro tento nedostatek ve skutkových zjištěních je napadený rozsudek nepřezkoumatelný v tom směru, zda řezivo, které si opatřil obžalovaný V. K., bylo získáno trestným činem obžalovaného B. L. nebo jiné osoby a zda v důsledku toho jsou v tomto směru v jednání obžalovaného V. K. naplněna všechny znaky skutkové podstaty trestného činu podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. K tomu je třeba dodat, že pokud krajský soud skutek obžalovaného B. L. týkající se řeziva dodaného obžalovanému V. K. a posouzený obžalobou jako trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, kvalifikoval jako trestný čin poškozování majetku v socialistickém vlastnictví podle § 137 odst. 1, odst. 2 tr. zák., není tento trestný čin takové povahy, aby se jím pachatel mohl zmocnit věci.

Pokud jde o vlnitý hliníkový plech, krajský soud z obsahu spisu 2 T 212/74 okresního soudu v Hodoníně správně zjistil, že rozsudkem tohoto okresního soudu ze dne 15. 5. 1975 sp. zn. 2 T 212/74 byl M. P. odsouzen pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. c) tr. zák., jehož se mimo jiné dopustil tím, že dal příkaz pracovníci skladu nár. podniku Teroz v T. M. N. k vydání 86 tabulí hliníkového plechu obžalovanému V. K., přičemž ve výdejce přepsal, že jde jen o odpadový plech. V tomto případě je tedy objektivně prokázáno, že vlnitý hliníkový plech, dodaný obžalovanému V. K. byl získán trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví spáchaným M. P.

U trestného činu podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. se ve vztahu ke znaku, že věc byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, po subjektivní stránce vyžaduje, aby pachatel jednal s vědomím, že na sebe převádí věc získanou trestným činem spáchaným jinou osobou (přímý úmysl - § 4 písm. a) tr. zák.), nebo že věděl, že taková věc mohla být získána trestným činem spáchaným jinou osobou a s takovou možností byl srozuměn, takže tu stačí i vztah nepřímého úmyslu. Přitom závěr o subjektivní stránce trestného činu musí být podložen skutkovými zjištěními soudu na podkladě dokazování stejně jako závěr o jeho objektivních znacích a na tu kterou formu zavinění lze usoudit až po zjištění a zhodnocení všech

okolností, z nichž se podle zásad logického myšlení dá vyvodit vztah pachatele k výsledku jeho jednání.

V přezkoumávaném rozsudku krajský soud vycházel ze zjištění, že obžalovaný V. K. musel vědět, že stavební materiál byl získán trestnou činností jiné osoby a že jeho úmyslem bylo převést na sebe věc získanou trestným činem spáchaným jinou osobou, tedy že jednal ve vztahu k této skutečnosti v přímém úmyslu. Tuto formu zavinění krajský soud odůvodňuje poukazem na to, že obžalovaný v. K. převzal dosud nepoužitý materiál, ač dohoda obžalovaných se týkala materiálu odpadového, že se domáhal dodržení, popřípadě slevy dohodnuté ceny a že u řeziva došlo k machinaci spočívající v tom, že toto řezivo, které podle dodacího listu mělo být dodáno z nár. podniku Teroz v T. na stavbu Gigantu v Miloticích, ve skutečnosti bylo ve prospěch obžalovaného převzato Strojní a traktorovou stanicí v Hodoníně. Krajský soud tedy závěr o zavinění vyvodil pouze z objektivních skutečností a nezkoumal z hlediska intelektuální složky to, co si obžalovaný V. K. při zjištěném jednání představoval a co chtěl jím způsobit, popřípadě s jakým následkem byl srozuměn. Zásadním nedostatkem z tohoto hlediska je, že krajský soud se náležitě nevypořádal s celou obhajobou obžalovaného V. K., z nich přihlédl jen k jeho tvrzení, že podle jeho představy šlo o méněhodnotné řezivo a plech, a vypořádal se s ní tak, že ji považoval za účelovou proto, že provedenými důkazy, zejména znaleckým posudkem měl prokázáno, že šlo o kvalitní a dosud nepoužitý materiál; tedy i v tomto případě krajský soud vycházel jen z objektivně zjištěných skutečností a již nezkoumal, co obžalovanému V. K. bylo nebo mohlo být o kvalitě materiálu známo a jaké v tomto směru byly jeho skutečné představy. Přitom přezkoumání obhajoby obžalovaného a vypořádání se s ní v rámci provedeného dokazování je jednou z hlavních podmínek správného zjištění zavinění a jeho formy. Tyto nedostatky v postupu krajského soudu měly za následek, že v napadeném rozsudku nebyl ohledně trestného činu podle § 134 odst. 1 písm. a) tr. zák. řádně zjištěn skutečný stav vztahující se na zavinění jako obligatorní složku subjektivní stránky trestného činu.

Obžalovaný V. K. ve své obhajobě důsledně trval na tom, že mu nebylo nic známo o tom, že řezivo a plech byly získány trestnou činností spáchanou jinými osobami, že podle jeho představ šlo o méněcenné dřevo, které bylo nutno opracovat, a že i plech byl odpadový a nekvalitní, že v tomto směru důvěřoval slibu obžalovaného B. L., že mu opatří dřevo z polomů a již opotřebovaný plech, že sám dřevu nerozumí, a proto nemohl posoudit kvalitu dodaného dřeva, že pokud dřevo viděl, považoval je za méněhodnotné, neboť bylo nestejných dimenzí a na koncích „skřenčené“, že téhož názoru byl i stolař A. B., který dřevo zpracovával, že přejímku dřeva prováděl v jeho nepřítomnosti ing. V. J. a sám že proto neviděl žádné doklady o dodaném dřevu, takže ani podle dokladů nemohl poznat skutečné množství a kvalitu dřeva, že z faktury, jejíž vyhotovení urgoval, poznal, že dodané dřevo je dřevo vyřazené a poněvadž na faktuře chyběl údaj o množství dodaného dřeva, domáhal se ještě dokladu o tom, jaké množství dřeva dostal; dále tvrdil, že ani plechu nerozumí, a proto jako laik nemohl posoudit jeho kvalitu a vzhledem k tomu, že mu byl odprodán tak lacino, měl za to, že jde skutečně o nekvalitní plech, přičemž nevěděl a ani nemohl vědět, že plech byl odcizen M. P., s nímž v této záležitosti jednal jen o tom, kdy mu bude plech vydán.

Vzhledem k této obhajobě obžalovaného V. K. v zájmu zjištění objektivní pravdy třeba, aby krajský soud při zjišťování zavinění především hodnotil vztah obžalovaného v. K. k dohodě uzavřené mezi ním a obžalovaným B. L. o dodání stavebního materiálu a v této souvislosti aby vzal v úvahu jím již zjištěnou skutečnost, že obžalovaný V. K., pokládal tuto dohodu za reálnou, zvláště když neměl důvod pochybovat o poctivém úmyslu obžalovaného B. L. opatřit mu laciný méněcenný stavební materiál, a proto také z této dohody vycházel i při dalším svém postoji k dodanému materiálu, zejména i pokud jde o jeho kvalitu.

Při vypořádávání se s obhajobou obžalovaného V. K., že podle jeho představy šlo o méněcenný, odpadový materiál, neměl se krajský soud spokojit jen s důkazy, z nichž vyplynulo, že šlo o nový, hodnotný materiál, což se týká hlavně posudku znalce, ale měl odpovědně hodnotit i ty důkazy, které

obhajobu obžalovaného potvrzovaly. Platí to o výpovědi svědka ing. V. J., který v tomto směru uvedl, že v obou případech dřevo v nepřítomnosti obžalovaného přejímal, že sám potvrdil dodací listy i tzv. puťovky řidičů a v této souvislosti že sám bez vědomí odběratele s úmyslem provést přefakturaci dřeva na obžalovaného, jemuž dřevo patřilo. Svědek ing. V. J. dále potvrdil, že má za to, že šlo o nekvalitní dřevo, což usuzoval z toho, že při jeho zpracování bylo ve stolárně hodně odkorků, že dřevo bylo sukovité a nestejně tloušťky a délky. Tuto část výpovědi svědka ing. V. J. krajský soud vůbec nehodnotil. Krajský soud dále neúplně hodnotil výpověď svědka A. B., který potvrdil nejen to, jak zjišťuje krajský soud v napadeném rozsudku, že dovezené dřevo bylo nové a nepoužité, ale kromě toho dále uvedl, že šlo o nevytříděný, jen hrubě opracovaný materiál z polomů, nestejně délky, šířky a tloušťky, že to bylo dřevo různých kvalit a že zpracoval na střešní záklop i to dřevo, které bylo hodně nekvalitní. Poněvadž tento svědek veškeré dřevo dodané obžalovanému V. K. zpracovával, a tedy dobře znal, jak dřevo vypadalo po jeho dodání, neměl se krajský soud spokojit jen se čtením jeho výpovědi, ale měl tohoto svědka vyslechnout přímo v hlavním líčení, kde se mohl podrobně vyjádřit o vzhledu a stavu dřeva před jeho zpracováním. Podle jeho výpovědi pak mohl krajský soud spolehlivě posoudit hodnověrnost obhajoby obžalovaného V. K., který se dovolával právě tohoto svědka na důkaz toho, že jako neodborník důvodně považoval dřevo po jeho zhlédnutí za méněhodnotné. Krajský soud se v této souvislosti nevypořádal ani s posudkem znalce Z. N., který v hlavním líčení potvrdil, že i polomové dřevo se dá tak zpracovat, že je těžko rozeznat, zda nejde o kvalitní dřevo a dále uvedl, že došel k závěru, že na stavbu chaty obžalovaného V. K. bylo použito 17,879 m³ dřeva a že je otázkou, kam přišlo další dřevo, které obžalovaný koupil od státních lesů, a vyslovuje názor, že dřevo použité na chatu bylo tak nekvalitní, že průřez byl vyšší než 50 , což ale považuje za dost nepravděpodobné, přičemž však neuvedl bližší zdůvodnění a vysvětlení takto vysloveného názoru. v souvislosti s tím, že svědek ing. V. J. potvrdil, že při zpracování dřeva bylo ve stolárně hodně odkorků, měl krajský soud výsledkem již zmíněného svědka A. B. a dále podrobnějším výsledkem znalce objasnit, jak vysoký byl průřez zpracovávaného dřeva a podle výsledku tohoto dokazování pak i z tohoto hlediska posoudit oprávněnost tvrzení obžalovaného V. K., že šlo o dřevo méněhodnotné. Při vypořádávání se s obhajobou obžalovaného V. K., týkající se dodávky vlnitého plechu měl krajský soud dále hodnotit výpověď svědka M. P., který potvrdil, že na výdejky plechu pro v. K. napsal, že jde o plech odpadový, jehož cena nepřevyšovala částku 1000 Kčs, že na stavbě Gigantu v Miloticích byly haldy plechu kvalitního i použitého, takže bylo možno vydat i plech použitý, a že s obžalovaným V. K. nikdy v této záležitosti nejednal. Tento svědek tedy v podstatě potvrdil obhajobu obžalovaného V. K., přičemž vypovídal o skutečnostech, které nejsou v rozporu s ostatními důkazy.

Teprve po doplnění dokazování ve výše naznačených směrech a po zhodnocení všech provedených důkazů mohl krajský soud odpovědně posoudit, zda v jednání obžalovaného V. K. je naplněna subjektivní stránka trestného činu podílnictví ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 odst. 1 písm. a), popř. odst. 3 tr. zák.

Odvolací soud dále zjistil, že je nesprávný i výrok napadaného rozsudku o náhradě škody. Trestný čin podílnictví ke škodě v majetku v socialistickém vlastnictví podle § 134 tr. zák. je spáchán tím, že pachatel ukryje anebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána trestným činem již předtím spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno. Poněvadž v době, kdy podílník na sebe nebo jiného převádí věc, byl trestný čin, jímž byla věc získána, již dokonán, bude skutečná škoda spočívající ve zmenšení majetku v socialistickém vlastnictví zpravidla způsobena již původním trestným činem. Podílník získává jen neoprávněný majetkový prospěch, za který odpovídá nikoliv z důvodu odpovědnosti za škodu podle ustanovení hlavy druhé části šesté občanského zákoníku, ale podle ustanovení hlavy třetí téže části občanského zákoníku. Neoprávněně nabytý prospěch musí být podle § 456 obč. zák. vydán tomu, na jehož úkor byl získán, avšak o tom lze rozhodnout v řízení občanskoprávním a nikoliv v řízení trestním. Vzhledem k tomu, že podle § 43 odst. 2 tr. ř. může návrh na přiznání náhrady škody uplatnit jen ten, kdo má proti obviněnému nárok na náhradu škody, tedy nikoliv i ten, kdo má proti obviněnému nárok z jiného právního důvodu, byť i

šlo o nárok, který souvisí s trestným činem (přechinem), pro který byl obviněný odsouzen, nemohl krajský soud v tomto případě o uplatněném nároku Státního statku v T. vůbec rozhodovat.